

ArticleHistory:

Received
15/08/2023
Accept
14/09/2023
**Available
online**
15/09/2023

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3438>

SPECIAL EDUCATION TEACHERS' PERCEPTIONS OF ACCOUNTABILITY IN EDUCATION

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE HESAP VEREBİLİRLİK ALGILARI

Buğse Karadeniz Subaşı¹
Hasan Yücel Ertem²

Abstract

This research aims to ensure accountability of special education teachers working in educational institutions affiliated to the Ministry of National Education; This study was conducted to determine how and how it will be affected by situations such as openness, transparency, efficiency, and what level of accountability perceptions are. The level of accountability perceptions of special education teachers in education and whether they differ according to gender, age, level of work and being an administrator were examined. The research population consists of special education teachers working in the 1st, 2nd and 3rd levels of special education nursery classes, special education classes, special education practice schools in Zonguldak provinces and districts. As a measurement tool to measure special education teachers' perceptions of accountability in education, Prof. Dr. The "Teacher Accountability Tendency Scale", which was adapted into Turkish by Yusuf Cerit and his colleagues, was used. IBM SPSS Statistics 26 program was used in the analysis of the research data. T-Test and ANOVA results were interpreted for the determined variables. The fact that the Cronbach Alpha values of the study were higher than the value predicted in the sum of internal accountability, external accountability and scale showed that the study was reliable. It was observed that the data were normally distributed with the Skewness and Kurtosis values of the data. In the findings obtained from the study, a t-test was performed for the variables of gender and being a manager, and no significant difference was found between the groups. In addition, ANOVA and Post. As a result of the Hoc tests, it was observed that there were significant differences between the groups.

Keywords: Special education, teacher, accountability

¹ Öğretmen, MEB, Kdz. Ereğli Özel Eğitim Uygulama Okulu 3. Kademe, Zonguldak, bugsekrdnz@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-4991-8459

² Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, hyertem@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-9058-641X

Özet

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilir olabilmesinin; açıklık, şeffaflık, verimlilik gibi durumlardan ne şekilde ve nasıl etkileneceği ve hesap verebilirlik algılarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları düzeyleri ve bunların cinsiyet, yaş, çalıştığı kademe ve yöneticilik yapma değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Araştırma evrenini, Zonguldak il ve ilçelerindeki özel eğitim ana sınıfı, özel eğitim sınıfları, özel eğitim uygulama okulları 1., 2. ve 3.kademede görev yapan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarını ölçmek için ölçme aracı olarak Prof. Dr. Yusuf Cerit ve çalışma arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde IBM SPSS İstatistik 26 programı kullanılmıştır. Belirlenen değişkenler için T-Testi ve ANOVA sonuçları yorumlanmıştır. Çalışmanın Cronbach Alpha değerlerinin içsel hesap verebilirlik, dışsal hesap verebilirlik ve ölçek toplamında öngörülen değerden daha yüksek bir değerde çıkması, çalışmanın güvenilir olduğunu göstermiştir. Verilerin Skewness ve Kurtosis değerleriyle verilerin normal dağıldığı gözlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgularda cinsiyet ve yöneticilik yapma değişkenleri için t-testi yapılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ayrıca yaş ve çalışılan kademe değişkenlerine ilişkin yapılan ANOVA ve Post. Hoc testleri sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, öğretmen, hesap verebilirlik.

GİRİŞ

Hesap verebilirlik kavramı, yetki ve kaynakların hukuka, verimlilik ve etkinlik ilkelerine uygun kullanılmasına; belirlenmiş amaç ve hedeflere ulaşılmasına ilişkin sorumluluğu ifade etmektedir (T. C. Başbakanlık, 2003). Hesap verebilirlik ile ilgili geçmişteki çalışmalara bakıldığında 1970'li yıllarda dünya genelinde yaşanmış ekonomik problemler ve 1980'li yıllardan sonra bilimde yaşanan ilerlemeler sonrası bilgiye ulaşma ve evrenselleşmenin artması gibi etkiler sebebiyle insanlara hizmet sunan kurumlar performans, verim, başarı gibi eleştirilerden etkilenmek zorunda kalmışlardır (Erdağ, 2013).

Abdurrezzak ve Uğurlu'ya (2018) göre, sistemin içerisinde bulunan tüm eğitim kurumları, yapılması gereken sorumluluklar gereği üst yönetimlerine ve kamuoyuna karşı gereken bilgileri paylaşmaları zorunluluk haline gelmiştir. Son dönemde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemeler, problem çözme yeteneklerini geliştirmiş bireylerin eğitimi üzerinde büyük bir öneme sahiptir (Koç Koca, 2023). Bu gelişmeler, eğitimcilerin, öğrencilerin günlük yaşam becerilerini geliştirmek için daha fazla sorumluluk taşıdıklarını göstermektedir. Bu nedenle, eğitim kurumlarının etkinliği ve işlevselliği açısından hesap verebilir olmaları, bilgi aktarımı konusunda görevli öğretmenlerin rolünün daha da arttığını göstermektedir.

1990'lı yıllardan sonra eğitim alanına bakıldığında başarı ve Performansının öneminin daha da arttığı görülmektedir (Aktepe, 2005). Bu durum öğrencilerin akademik becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Koç Koca, 2022). Bu açıdan bakıldığında hesap verebilirlik kavramı eğitimde performans ve verimlilik artışının sağlanmasında daha da önemli bir rol üstlenmiştir (Hoy ve Miskel, 2010).

Bu gelişmeler ışığında istenilen sonuca varabilmek hesap verebilirlik durumunun önemliliğini ortaya koymuş, kurumların başarı ve performanslarını daha üst düzeye çıkarabilmeleri hesap verebilir olma ilişkisinden geçtiği savunulmaya başlanmıştır. Öğrencinin eğitim öğretim sürecindeki görevinin en önemli kısmı, bu sistemin en önemli görevlerini üstlenen öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler statü ve sorumlulukları yönünden çok kutsal bir görevi icra etmektedir. Bundan dolayı öğretmen sürekli olarak kendini geliştirmeli, değişimlere ayak uydurabilmeli ve eğitim öğretim süreçleriyle ile

bağlantılı tüm yöntem ve tekniklerle sürekli olarak kendini yenileyebilmelidir. (Koçak, 2011).

Eğitimde hesap verebilirlik, eğitim sisteminin ve aktörlerinin performansının ölçülmesi ve hesap verme mekanizmalarının oluşturulması anlamına gelir. Hesap verebilirlik, eğitimde şeffaflık, etkililik, kalite ve adaletin sağlanmasını hedefler. Bu bağlamda hesap verebilirlik kavramının, özel eğitim öğretmenlerinin, özel eğitim okulları tüm kademelerinde hesap verebilirlik düzeyine yönelik algılarını ortaya çıkarması, eğitim politikalarının ve uygulamalarının değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve kamuoyuna açıklanması bakımından çok önemli olduğu söylenebilir (Balcı, 2014). Araştırmanın Türkiye'deki özel eğitim kurumlarının "Hesap verebilirlik" özelliklerini ortaya çıkaracağı, özel eğitim okullarında hesap verebilirliğinin geliştirilebilmesi için gerekli tüm önlemlerin alınmasında yol gösterici olacağı, hesap verebilirliğin sağlanabilmesindeki engellerin tespit edilmesi ve bu sayede özel eğitim okullarının hesap verebilirlik düzeylerinin artırılmasının sağlanması, öğretmenlerin işlerinde daha iyi bir performans sergilemeleri ve öğrencilerin ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanması açısından önemlidir.

Hesap verebilirlik, birçok alanda önemli bir gereklilik olarak kabul edilir. Özellikle eğitim sistemi ve öğretmenler için aşağıdaki sebeplerden dolayı hesap verebilirliğe ihtiyaç vardır:

1. Hesap verebilirlik, eğitim sisteminde kalite standartlarının sağlanmasına ve iyileştirilmesine yardımcı olur. Öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesi ve geribildirim alması, eğitim kalitesini artırmak için önemli bir adımdır. 2. Hesap verebilirlik, öğrenci başarısının takip edilmesi ve değerlendirilmesi için önemli bir araçtır. Öğretmenlerin öğrenci başarısına etkilerinin ölçülmesi, güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanları belirlemelerine yardımcı olur. 3. Hesap verebilirlik, eğitim sisteminin şeffaflığını ve güvenilirliğini sağlar. Öğretmenlerin hesap verebilir olmaları, velilerin, öğrencilerin ve toplumun eğitime olan güvenini artırır. 4. Hesap verebilirlik, öğretmenlerin performansını değerlendirmek ve yönetmek için bir çerçeve sunar. Performans değerlendirme süreçleri, öğretmenlerin güçlü yönlerini tanımlamalarına ve geliştirme ihtiyaçlarını belirlemelerine yardımcı olur. 5. Hesap verebilirlik, öğretmenlerin ve okulların verimliliklerini ve etkililiklerini artırmaya yardımcı olur. Performans verilerinin toplanması ve analizi, kaynakların doğru bir şekilde kullanılmasını ve eğitim hedeflerine ulaşmayı destekler. 6. Hesap verebilirlik, eğitim sistemini toplumun beklentileriyle uyumlu hale getirir. Eğitimde hesap verebilirlik, toplumun eğitimdeki önemli konulara katılımını ve katkısını teşvik eder. Bu sebeplerden dolayı, hesap verebilirlik eğitim sisteminde önemli bir rol oynar ve öğretmenlerin ve okulların performansını değerlendirmek ve iyileştirmek için önemli bir araçtır.

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilir olabilmemesinin; açıklık, şeffaflık, verimlilik gibi durumlardan ne şekilde ve nasıl etkileneceği ve özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin hesap verebilirlik algılarının ne düzeyde olduğunun (nicel verilere dayanılarak) ve cinsiyet, yaş, yöneticilik yapma, çalışılan kademe değişkenlerinden hangilerine göre farklılaştığının belirlenmesidir. Araştırmada bu temel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır:

- Özel eğitim öğretmenlerinin, hesap verebilirlik algıları ne düzeydedir?
- Cinsiyet değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?
- Yaş değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?
- Yöneticilik yapma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?
- Çalışılan kademe değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik

algılarına yönelik algılarına ait görüşleridir. Araştırmada özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirliğinin; incelenen cinsiyet, yaş, çalıştığı kademe ve yöneticilik yapma durumu değişkenleri araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli, nicel boyutlar ele alınarak açıklanmıştır.

Bu araştırma, nicel açıdan özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algı düzeylerini bazı değişkenlere göre ortaya çıkarmaya yarayan betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar, mevcut bulunan durumları olduğu gibi ortaya koymayı hedefleyen çalışmalardır (Karasar, 2009 ve Balcı, 2015). Bu çalışmada özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarına ilişkin durumları geniş bir örneklem üzerinde araştırılıp betimlenmeye çalışılmıştır. Var olan durum; cinsiyet, yaş, çalıştığı kademe ve yöneticilik yapma durumu değişkenlere göre ortaya konulduğu için özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları betimsel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Zonguldak il ve ilçelerindeki özel eğitim ana sınıfı, özel eğitim sınıfları, özel eğitim uygulama okulları 1., 2. ve 3.kademede görev yapan özel eğitim öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmada geçerliliğin sağlanması ve temsil edebilme kabiliyetinin yüksek olması açısından seçkisiz örnekleme yöntemlerinden olan basit seçkisiz örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Her bir örnekleme bölümüne eşit seçilme hakkı vererek seçilen bölümlerin örneklem içerisine dâhil edildiği bu yöntem basit seçkisiz yöntem olarak adlandırılır (Çıngı, 1994). Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin demografik özellikler Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1

Demografik değişkenler

Değişkenler		N	Ortalama
Cinsiyet	K	106	53,5
	E	92	46,5
Yaş	20-25 yaş	33	16,7
	26-30 yaş	46	23,2
	31-35 yaş	55	27,8
	36 yaş ve üzeri	64	32,3
Yöneticilik geçmişi	E	62	31,3
	H	136	68,7
Çalışılan kademe	Ana sınıfı	31	15,7
	Özel eğitim sınıfı	41	20,7
	1.kademe	33	16,7
	2.kademe	36	18,2
	3.kademe	57	28,8
TOPLAM		198	100

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde çalışmanın örnekleminin 106’sının (%53,5) kadın, 92’sinin (%46,5) ise erkek olmak üzere toplam 198 öğretmenden oluştuğu; 33 öğretmenin (%16,7) 20-25 yaş, 46 öğretmenin (%23,2) 26-30 yaş, 55 öğretmenin (%27,8) 31-35 yaş ve 64 öğretmenin (%32,3) 36 ve üstü yaş aralığında olduğu; 62 öğretmenin (%31,3) yöneticilik geçmişinin olduğu, 136 öğretmenin (%68,7) yöneticilik geçmişinin olmadığı; 31 öğretmenin (%15,7) anasınıfında, 41 öğretmenin (%20,7) özel eğitim sınıfında, 33 öğretmenin (%16,7) 1.kademede, 36 öğretmenin (%18,2) 2.kademede ve 57 öğretmenin (%28,8) 3.kademede görev yaptığı görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada okullarda özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının ne olduğunu belirlemek amacıyla, Rosenblatt (2017) tarafından geliştirilen Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği’nin, Prof. Dr. Yusuf Cerit ve çalışma arkadaşları tarafından Türkçe’ye uyarlanması sonucu son şeklini alan “Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği” ve çeşitli demografik özellikleri öğrenmek için anket formu uygulanacaktır.

Ölçek içsel ve dışsal olmak üzere iki alt boyuttan ve toplamda 12 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin karşısında yer alan seçenekler ve puan karşılıkları; 5=Kesinlikle katılmıyorum, 4=Çok katılmıyorum, 3=Orta düzeyde katılıyorum, 2=Çok katılıyorum, 1=Kesinlikle katılıyorum olacak şekilde beşli likert tipi derecelendirme ölçeği düzenlenmiştir.

Tablo 2
Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeğinin Normallik Testleri Sonuçları

Ölçek Boyutları	N	p	\bar{X}	s	Skewness	Kurtosis	Cronbach Alpha Değerleri
İçsel Hesap verebilirlik	198	0,000	4,323	0,522	-1,251	1,960	0,74
Dışsal hesap verebilirlik	198	0,000	3,765	0,725	0,013	0,443	0,74
Ölçek Toplamı	198	0,000	4,091	0,541	-0,291	0,971	0,79

Bu çalışmada kullanılan ölçeğin güvenirlik düzeyini belirlemek için Cronbach Alpha testi uygulanmıştır. Tablo 2 incelendiğinde ölçeğin Cronbach alpha değerleri içsel hesap verebilirlik faktörü için .74, dışsal hesap verebilirlik faktörü için .74 ve toplam ölçek için .79 şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Cronbach alpha değeri (.60 ve üzeri) öngörülen değerlerden daha yüksek bir değerde çıktığından, bu çalışmada varılan değerlerin iyi olduğu görülebilir.

Verilerin Analizi

Araştırma kullanılan “Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği” verilerinin analizinde IBM SPSS Statistics 26 programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde değişkenlere bağlı olarak aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık katsayıları, Cronbach Alpha, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. Güvenirlik testi için Cronbach Alpha değerlerine bakılmıştır. Çalışmanın Cronbach Alpha değerlerinin içsel hesap verebilirlik, dışsal hesap verebilirlik ve ölçek toplamında öngörülen değerden daha yüksek bir değerde çıkması, çalışmanın güvenilir olduğunu göstermiştir. Normallik testi için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Verilerin Skewness ve Kurtosis değerleriyle verilerin normal dağıldığı gözlenmiştir. Belirlenen değişkenler için Bağımsız Gruplar T-Testi, ANOVA ve Post. Hoc test sonuçları yorumlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularda cinsiyet ve yöneticilik yapma değişkenleri için T-Testi yapılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ayrıca yaş ve çalışılan kademe değişkenlerine ilişkin yapılan ANOVA ve Post. Hoc testleri sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlıkta araştırmanın birinci alt problemine (Özel eğitim öğretmenlerinin, hesap verebilirlik algı düzeyleri nasıldır?) dair bulgular yer almaktadır. Tablo 3'te “Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği” maddelerine ilişkin betimsel istatistikler (ortalama ve standart sapma) değerleri yer almaktadır.

Tablo 3
Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeği Maddelerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek İfadeleri	N	Min	Max	x	ss
1.İşimde hedeflerime ulaşma düzeyime ilişkin okul yönetimine rapor vermeliyim.	198	2	5	3,49	1,079
2.Öğrencilerimin öğrenmelerini iyileştirip iyileştirmeme durumuna göre değerlendirilmeliyim.	198	2	5	4,39	0,927
3.Öğrencilerimin başarı düzeylerine göre hesap verebilmeliyim.	198	2	5	3,77	0,881
4.Çalışmalarım beklentileri karşılamadığında sonuçlarına katlanmalı / bedel ödemeliyim.	198	2	5	3,26	0,806
5.Sınıfımın başarısı dikkate alınmalıdır.	198	2	5	3,93	0,79
6.Sahip olduğum içsel moral standartlarına göre hareket etmeliyim.	198	2	5	3,66	0,794

Tablo 3'ün devamı

Ölçek İfadeleri	N	Min	Max	\bar{x}	ss
7.İşlerimde mesleki etik ilkelere göre hareket etmeliyim.	198	3	5	4,72	0,502
8.İşimi en iyi şekilde yapmak için mesleki olarak geliştirmeliyim.	198	3	5	4,73	0,477
9.Seçkin meslektaşlarımla çalışmalarımdan öğrenmeliyim.	198	3	5	4,37	0,552
10.En iyi şekilde öğretimi gerçekleştirmekten sorumlu olmalıyım.	198	2	5	4,28	0,614
11.Eğitim ve öğretimle ilgili çalışmaların sonuçlarını kullanmaya hazır olmalıyım.	198	3	5	4,28	0,532
12.Mesleki bilgimi işimde kullanmaktan sorumlu olmalıyım.	198	3	5	4,33	0,552

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen hesap verebilirlik eğilimi ölçeğine ilişkin puanlarının aritmetik ortalaması 3,26 ile 4,73 arasında değişmektedir. Öğretmenler arasında “İşimi en iyi şekilde yapmak için mesleki olarak geliştirmeliyim.” seçeneği en yüksek algıya sahipken, “Çalışmalarımda beklentileri karşılamadığımda sonuçlarımda katlanmalı / bedel ödemeliyim.” seçeneği en düşük algıya sahiptir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık içerisinde araştırmanın ikinci alt problemine (Cinsiyet değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?) dair bulgular yer almaktadır.

Cinsiyet: Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algılarının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan “Bağımsız Gruplar İçin T Testi” sonuçları Tablo 4’te sunulmaktadır.

Tablo 4

Cinsiyet Değişkenine Göre Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimde Hesap Verebilirlik Algıları Ölçeği Alt Boyutlarında Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Dışsal Hesap Verebilirlik	Kadın	106	3,743	0,787	196	-0,442	0,659
	Erkek	92	3,789	0,651	195,556		
İçsel Hesap Verebilirlik	Kadın	106	4,337	0,540	196	0,395	0,693
	Erkek	92	4,308	0,502	195,051		
Ölçek Toplamı	Kadın	106	4,090	0,582	196	-0,024	0,981
	Erkek	92	4,092	0,493	195,899		

Tablo 4 incelendiğinde özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının cinsiyetlerine göre ölçeğin ilk boyutunda (dışsal hesap verebilirlik) anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(-0,442) = 0,659$; $p > 0,05$); ikinci boyutunda (içsel hesap verebilirlik) anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(0,395) = 0,693$; $p > 0,05$) ve ölçeğin toplamında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t(-0,024) = 0,981$; $p > 0,05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık içerisinde araştırmanın üçüncü alt problemine (Yaş değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?) dair bulgular yer almaktadır. Bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir.

Yaş: Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algılarının, yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan “ANOVA ve Post. Hoc testleri” sonuçları Tablo 4.3’te sunulmaktadır.

Tablo 5

Yaş Değişkenine Göre Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimde Hesap Verebilirlik Algıları Ölçeği ve Alt Boyutları Ölçeği İçin ANOVA ve Post. Hoc Testleri Sonuçları

Ölçek	Kategori	N	\bar{x}	ss	df	F	p	Farklar
Dışsal Hesap verebilirlik	20-25 Yaş	33	4,206	0,609				
	26-30 Yaş	46	3,530	0,688	3	6,555	0,001	1>2,3
	31-35 Yaş	55	3,666	0,679	194			
	36 Yaş ve üzeri	64	3,791	0,756				
İçsel Hesap verebilirlik	20-25 Yaş	33	4,502	0,418				
	26-30 Yaş	46	4,283	0,415	3	1,723	0,164	Yok
	31-35 Yaş	55	4,255	0,559	194			
	36 Yaş ve üzeri	64	4,319	0,592				
Ölçek Toplamı	20-25 Yaş	33	4,379	0,462				
	26-30 Yaş	46	3,969	0,442	3	4,543	0,004	1>2,3
	31-35 Yaş	55	4,009	0,530	194			
	36 Yaş ve üzeri	64	4,099	0,606				

Tablo 5'e göre sonuçlar değerlendirildiğinde 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin 1. grubu, 26-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin 2. grubu, 31-35 yaş aralığındaki öğretmenlerin 3. grubu, 36 ve üstü yaş aralığındaki öğretmenlerin 4. grubu oluşturduğu; öğretmenlerin, hesap verebilirlik ölçeği dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda ve ölçek toplamında yaş değişkenine göre farklılaştığını göstermektedir ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farkın kaynağını ortaya koymak amacıyla öğretim alt boyutu ve ölçek toplamı için Post. Hoc (Scheffe) testi yapılmıştır. Ölçeğin dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Post. Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre; 20-25 yaş, 26-30 yaş, 31-35 yaş aralığına sahip olan öğretmen puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; 20-25 yaş aralığında olan öğretmen puanlarının, 26-30 yaş, 31-35 yaş aralığına olan öğretmen puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık içerisinde araştırmanın ikinci alt problemine (Yöneticilik yapma değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?) dair bulgular yer almaktadır.

Yöneticilik yapma değişkeni: Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algılarının yöneticilik yapma değişkenine, göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan "Bağımsız Gruplar İçin T Testi" sonuçları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6

Yöneticilik Yapma Değişkenine Göre Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimde Hesap Verebilirlik Algıları Ölçeği Alt Boyutlarında Bağımsız Gruplar İçin T Testi Sonuçları

Ölçek Boyutları	Yöneticilik geçmişi	N	x	ss	sd	t	p
Dışsal hesap verebilirlik	Evet	62	3,839	0,776	196	0,934	0,352
	Hayır	136	3,731	0,701	108,166		
İçsel hesap verebilirlik	Evet	62	4,330	0,675	196	0,097	0,923
	Hayır	136	4,320	0,438	85,183		
Ölçek Toplamı	Evet	62	4,125	0,656	196	0,540	0,590
	Hayır	136	4,075	0,482	92,173		

Tablo 6 incelendiğinde özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının yöneticilik yapma değişkenine göre ölçeğin ilk boyutunda (dışsal hesap verebilirlik) anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(0,934)= 0,352$; $p>0.05$); ölçeğin ikinci boyutunda (içsel hesap verebilirlik) anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(0,097)= 0,923$; $p>0.05$); ölçeğin toplamında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t(0,540)= 0,590$; $p>0.05$).

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık içerisinde araştırmanın beşinci alt problemine (Çalışılan kademe değişkenine göre özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algıları farklılaşmakta mıdır?) dair bulgular yer almaktadır. Bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 4.5'te gösterilmektedir.

Çalışılan Kademe: Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algılarının, çalışılan kademeye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan "ANOVA ve Post. Hoc testleri" sonuçları Tablo 4.5'te sunulmaktadır.

Tablo 7

Çalışılan Kademe Değişkenine Göre Özel Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimde Hesap Verebilirlik Algıları Ölçeği ve Alt Boyutları Ölçeği İçin ANOVA ve Post. Hoc Testleri Testi Sonuçları

Ölçek	Kategori	N	x	ss	df	F	p	Farklar
Dışsal hesap verebilirlik	Ana sınıfı	31	4,116	0,702	4 193	5,914	0,000	1>4,5
	Özel Eğitim sınıfı	41	3,839	0,790				
	1. Kademe	33	4,006	0,599				
	2. Kademe	36	3,583	0,665				
	3. Kademe	57	3,495	0,676				
İçsel hesap verebilirlik	Ana sınıfı	31	4,530	0,411	4 193	2,500	0,044	1>4,5
	Özel Eğitim sınıfı	41	4,380	0,571				
	1. Kademe	33	4,368	0,519				
	2. Kademe	36	4,206	0,430				
	3. Kademe	57	4,218	0,564				
Ölçek toplamı	Ana sınıfı	31	4,358	0,493	4 193	4,954	0,001	1>4,5
	Özel Eğitim sınıfı	41	4,155	0,603				
	1. Kademe	33	4,217	0,507				
	2. Kademe	36	3,947	0,446				
	3. Kademe	57	3,917	0,523				

Tablo 7'ye göre sonuçlar değerlendirildiğinde ana sınıfında çalışan öğretmenlerin 1. grubu, özel eğitim sınıfında çalışan öğretmenlerin 2. grubu, 1. Kademede çalışan öğretmenlerin 3. grubu, 2. Kademede çalışan öğretmenlerin 4. grubu ve 3. Kademede çalışan öğretmenlerin 5. grubu oluşturduğu; özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik ölçeği dışsal hesap verebilirlik, içsel hesap verebilirlik alt boyutlarında ve ölçek toplamında çalışılan okul türüne göre anlamlı farklılaştığını göstermektedir ($p < 0.05$). Gruplar arasındaki farkın kaynağını ortaya koymak amacıyla öğretim alt boyutu ve ölçek toplamı için Post. Hoc (Scheffe) testi yapılmıştır. Ölçeğin dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Post. Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre; anasınıfı, 1. kademe, 2. Kademede görev yapan öğretmen puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; ana sınıfında görev yapan öğretmen puanlarının, 1. kademe ve 2. kademede görev yapan öğretmen puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin içsel hesap verebilirlik alt boyutunda gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Post. Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre; anasınıfı, 1. kademe, 2. Kademede görev yapan öğretmen puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; ana sınıfında görev yapan öğretmen puanlarının, 1. kademe ve 2. kademede görev yapan öğretmen puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin genel toplamında gruplar arasındaki farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Post. Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre; ana sınıfı, 1. kademe, 2. Kademede görev yapan öğretmen puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; ana sınıfında görev yapan öğretmen puanlarının, 1. kademe ve 2. kademede görev yapan öğretmen puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirliği ile ilgili araştırmanın bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Hesap verebilirlik ve alt boyutlarına (içsel hesap verebilirlik ve dışsal hesap verebilirlik) dair görüşlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; Öğretmen Hesap Verebilirlik Eğilimi Ölçeğine yönelik olumlu düzeyde (“İşimi en iyi şekilde yapmak için mesleki olarak gelişmeliyim.” seçeneği en yüksek algıya sahip) görüş belirttikleri görülmektedir. Bu araştırmada özel eğitim öğretmenlerini hesap verebilirlik ölçeği ortalama puanları içsel hesap verebilirlik alt boyutunda ($x=4,323$), dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda ($x=3,765$) yüksek düzeyde çıkmıştır. Çalmaşur’a (2019) göre, tüm öğretmenlere uygulanan hesap verebilirlik analizi sonuçlarını öğretmenlerin “Eğitim-Öğretim” alt boyutunda ($x=4,30$) tamamen uygulanabilir, “Okul Paydaşlarına İlişkin Sorumluluklar” alt boyutunda ($x=3,98$), “Kaynak Kullanımı” alt boyutunda ($x=3,95$), “Okul Örgütünün Gelişme Kapasitesi” alt boyutunda ($x=3,90$) ve “Öğrencilerin Akademik Başarısı” alt boyutunda ($x=3,61$) çoğunlukla uygulanabilir düzeyde çıkmıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin okulları en çok “Eğitim-Öğretim” alt boyutunda, en az ise “Öğrencilerin Akademik Başarısı” boyutunda hesap verebilir buldukları ifade edilebilir. Altıparmak’a (2019) göre, öğretmenlerin hesap verebilirlik algı düzeyleri “Görev ve Sorumluluk” alt boyutunda ($x=4,54$), “Beklentiler” alt boyunda ($x=4,58$), “İletişim” alt boyutunda ($x=4,37$) her zaman düzeyinde; “Engeller” alt boyutunda ($x=3,79$) çoğu zaman düzeyinde görüş belirttikleri görülmüştür.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının cinsiyetlerine göre ölçeğin dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda, içsel hesap verebilirlik alt boyutunda ve ölçek toplamında anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Çalmaşur’a (2019) göre, cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin eğitimde okul geliştirme aracı olarak hesap verebilirliğin uygulanma düzeyine ait algılarının “Fırsat Eşitliği” alt boyutunda ($n=379$, $x=4,56$ ve $n=235$, $x=4,46$) anlamlı bir farklılık görülmekteyken; “Öğrencilerin Akademik Başarısı”, “Eğitim Hakkı”, “Okul Paydaşlarına İlişkin Sorumluluklar”, “Okul Örgütünün Gelişme Kapasitesi”, “Kaynak Kullanımı” boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Altıparmak’a (2019) göre, kadın öğretmenlerin görev ve sorumluluk sıra ortalama puanı ile beklentiler sıra ortalama puanı erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu araştırmada öğretmenlerin, hesap verebilirlik ölçeği dışsal hesap verebilirlik alt boyutunda ve ölçek toplamında yaş değişkenine göre 20-25 yaş, 26-30 yaş ve 31-35 yaş aralığına sahip olan öğretmen puanları arasında anlamlı farklılaştığını göstermektedir. Bu farklılıklar; 20-25 yaş aralığında olan öğretmen puanlarının, 26-30 yaş, 31-35 yaş aralığında olan öğretmen puanlarından yüksek olduğunun tespitidir. Çalmaşur’a (2019) göre, ortaokul öğretmenlerinin eğitimde okul geliştirme aracı olarak hesap verebilirlik boyutlarının uygulanma düzeyine ilişkin algılarının, yaş değişkenine göre (22-29, 30-37 ve 38+ yaş grubu) öğretmenlerin eğitimde okul geliştirme aracı olarak hesap verebilirliğin uygulanma düzeyine ilişkin algılarının “Okul Paydaşlarına İlişkin Sorumluluklar”, “Okul Örgütünün Gelişme Kapasitesi” ve “Kaynak Kullanımı” alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa sahip olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Altıparmak’a (2019) göre, öğretmenlerin yaş değişkeni ile “Görev ve Sorumluluk”, “Engeller”, “Beklentiler”, “İletişim” ve “Hesap Verebilirlik Ölçeği” sıra ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının yöneticilik yapma değişkenine göre ölçeğin dışsal hesap verebilirlik ve içsel hesap verebilirlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışmalar

Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik ölçeği dışsal hesap verebilirlik, içsel hesap verebilirlik alt boyutlarında ve ölçek toplamında anasınıfı, 1. kademe, 2. Kademede görev yapan öğretmen puanları arasında çalışılan okul türüne göre anlamlı farklılaştığını göstermektedir ($p < 0.05$). Bu farklılıklar; dışsal hesap verebilirlik, içsel hesap verebilirlik alt boyutlarında ve ölçek toplamında ana sınıfta görev yapan öğretmen puanlarının, 1. kademe ve 2. kademede görev yapan öğretmen puanlarından yüksek olduğunun tespitidir. Altıparmak'a (2019) göre öğretmenlerin okul türü değişkeni ile "Görev ve Sorumluluk", "Engeller", "Beklentiler", "İletişim" ve "Hesap Verebilirlik Ölçeği" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Tüm bu değerlendirmeler baz alındığında; araştırmaya katılan ve özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin çoğunun kadın olduğu, yaş ortalamalarının 36 ve üzeri olduğu, yöneticilik geçmişlerinin bulunmadığı ve özel eğitim okullarının 3.kademesinde görev yaptıkları, özel eğitim öğretmenlerinden kadınların erkeklere oranla içsel hesap verebilirliklerinin daha fazla olduğu, erkeklerin ise kadınlara oranla dışsal hesap verebilirliklerinin ve ölçek toplamında genel hesap verebilirliklerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Bu durum özel eğitim kurumlarında çalışan erkeklerin hesap verebilirlikle ilgili algılarının daha yüksek olduğu anlamını taşıyabilir. Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsiyetleri ve yöneticilik yapma durumları ile hesap verebilirlik ve onun alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır. Sonuç olarak özel eğitim öğretmenlerinin eğitimde hesap verebilirlik algılarının yüksek düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışma, özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlikleri ile ilgili yapılan çalışmaların sayısal olarak az olmasından dolayı hem araştırmacılara hem alanyazına katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

Öneriler

Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirliği, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için yaptıkları çalışmaların ölçülmesi ve değerlendirilmesiyle ilgilidir. Bu, özel eğitim öğretmenlerinin öğrencilerinin eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamak için yaptıkları çalışmaları izlemeleri, kaydetmeleri ve raporlamaları anlamına gelir. Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirliği konusu, son yıllarda eğitimciler, politika yapımcılar ve diğer ilgili paydaşlar arasında giderek daha fazla tartışılıyor. Bu makalede özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirliğinin önemine ve nasıl sağlanabileceğine dair bazı öneriler sunulabilir. Bu öneriler, özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirliğine yönelik bazı yolları tanımlamaktadır. Bu yolların uygulanması, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak öğretim yapılması konusunda özel eğitim öğretmenlerine yardımcı olacaktır.

Birinci olarak, özel eğitim öğretmenleri için ölçülebilir hedefler belirlemek önemlidir. Bu hedefler, öğrencilerin akademik başarılarını ölçen standart testler gibi belirli ölçütler olabilir. Bu ölçütler, öğrencilerin ilerlemesini izlemek için kullanılabilir ve öğretmenlerin işlerini ne kadar iyi yaptıklarını değerlendirmek için kullanılabilir. İkinci olarak, özel eğitim öğretmenlerinin eğitimdeki en iyi uygulamaları takip etmeleri ve uygulamalarını düzenli olarak gözden geçirmeleri önemlidir. Bu, öğretmenlerin işlerinde sürekli olarak iyileştirmeler yapmalarına yardımcı olur ve öğrencilerin eğitimine katkıda bulunur. Üçüncü olarak, özel eğitim öğretmenleri, öğrencilerin öğrenme engellerini anlamak ve bunları ele almak için özel eğitim konusunda eğitim almaları gerekmektedir. Bu, öğretmenlerin öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermelerine ve eğitimlerinin kalitesini artırmalarına yardımcı olur. Özel eğitim öğretmenleri, öğrencilerinin öğrenme ilerlemelerini ölçmek için çeşitli veri toplama ve analiz yöntemleri kullanılmalıdır. Bu veriler, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak öğretim yapılmasına yardımcı olur. Dördüncü olarak, daha kapsamlı ölçütler belirlenmelidir. Özel eğitim öğretmenlerinin performansını değerlendirmek için daha kapsamlı ölçütler belirlemek gerekir. Bu ölçütler, öğrencilerin akademik başarıları, davranışsal ve sosyal becerileri gibi farklı alanları kapsamalıdır. Özel eğitim öğretmenleri, öğrencilerinin öğrenme süreçlerini sürekli olarak izlemeli ve öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına göre öğretim stratejilerini düzenlemelidir. Beşinci olarak, düzenli geri bildirim sağlanmalıdır. Öğretmenler, hesap verebilirlik konusunda düzenli geri bildirimler almalıdır. Bu geri bildirimler, öğretmenlerin performanslarını değerlendirerek, geliştirme alanlarını belirlemelerine yardımcı olacaktır.

Altıncı olarak, iyi bir iletişim ağı kurulmalıdır. Okul yönetimi ve öğretmenler arasında iyi bir iletişim ağı kurmak, hesap verebilirlik konusunda daha iyi sonuçlar elde edilmesine yardımcı olacaktır. Öğretmenlerin sorularına cevap vermek, destek sağlamak ve gerekli bilgi ve kaynakları sağlamak, öğretmenlerin performansını artıracaktır. Yedinci olarak, eğitim ve gelişim fırsatları sağlanmalıdır: Öğretmenlerin hesap verebilirliği konusunda daha iyi sonuçlar elde etmelerine yardımcı olmak için eğitim ve gelişim fırsatları sağlanmalıdır. Sekizinci olarak, özel eğitim öğretmenleri, öğrencilerin öğrenme süreçleriyle ilgili sorunları hızlı bir şekilde çözmek için hazırlıklı olmalıdır. Bu, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak öğretim yapılması ve öğrencilerin öğrenme süreçlerinin kesintiye uğramaması için önemlidir.

Bu çalışma ileriye yönelik yapılacak araştırmalarda özel eğitim ve diğer branşlarda görevli öğretmenlerin hesap verebilirlik algılarını belirlemeye ve konuyla ilişkin alanyazın araştırmalarında alana katkı sunabilir. Diğer branştaki öğretmenler ile özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algı düzeyleri karşılaştırılabilir. Öğretmenlerin istihdam kaygısı, iş tecrübeleri, öğrenci, veli ve idare profilleri karşısındaki tutumları ile hesap verebilirlikleri arasında ilişki olup olmadığı araştırması da yapılabilecek çalışmalardandır. Özel eğitim öğretmenleri ve hesap verebilirliklerine ilişkin algılarıyla ilgili daha çok nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abdurrezzak, S. ve Uğurlu, C. T. (2018). Eğitimde okulların hesap verebilirliğine yönelik yönetici, öğretmen ve veli görüşleri: nitel bir araştırma. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-19.
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Altıparmak, Ö. (2019). *Özel eğitim öğretmenlerinin hesap verebilirlik algılarının incelenmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, A. ve Kantos, Z. E. (2011). İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerine göre kamu ve özel ilköğretim okulları için bir hesap verebilirlik modeli. *Eğitim Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, (20), 107-138.
- Çalmaşur, H. (2019). *Eğitimde okul geliştirme aracı olarak hesap verebilirlik* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basım Evi.
- Erdağ, C. (2013). *Okullarda hesap verebilirlik politikaları: bir yapısal eşitlik modelleme çalışması* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Hoy, K. M. ve Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi: teori, araştırma ve uygulama* (s. turan, çev. edt.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Koç Koca, A. (2022). Ortaokul Matematik Öğretmeni Adaylarının Stratejilere Dayalı Problem Kurma Performanslarının İncelenmesi . *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 16(40), 56-73. doi: 10.29329/mjer.2022.481.4
- Koç Koca, A., (2023). Investigation of Special Education Teacher Candidates' Problem-Solving Skills and Their Views on Mathematical Creativity. *Base for Electronic Educational Sciences*, 4(1), 1-14.
- Koç Koca, A. & Gürbüz, R., (2022). Özel yetenekli bireylerin eğitimi üzerine bir inceleme: Amerika birleşik devletleri- almanya-türkiye karşılaştırılması. *Route Education and Social Science Journal* , 73, p. 591-614. Doi: 10.17121/ ressjournal.3208.
- Koçak, E. (2011). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yetki devri, otonomi ve hesap verebilirliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Rosenblatt, Z. (2017). Personal accountability in education: measure development and validation. *Journal Of Educational Administration*, 55(1), 18-32.
- T.C. Başbakanlık (2003). Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 2- Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı. Başbakanlık Yayını.